

1 Pita

Pas mami Pita ai sürü papımarandi

1 ¹Karihasi-handüri, ro Pita Sisasindi hoafi sahamindi ha-rihandeimb-anahi. Godindi nendi se hifi hondü hiniñgirihi hehi nou, Pontus, Garesia, Kapadosia, Esia, asu Bitinia hifi ranihü buriyei wakarihindi, siheimbo pas nda sürü paparihendi. ²Ape God ai horombo hondü fifireandühi siheimbo ahamböhünda dibonımayundüra Yifiafi Aboedi ai Godımböhünda kafeareandüri hiniñgi-mareandüri. Se Sisas Kraisindi hoafi süngurihünda asu ahandi horına siheimbo popoaiyondürimbo-hündamboyo God ai dibonımayundüri.

God ai siheimbo moani hipoambo-ndeandürühi ŋgusüfo afurife kifeimbi hohoanımo ra afindi safi mbisagadüramboane.

Yangiri niñgombo hohoanımo

³Awi sihiri sihefi Adükari Sisas Kraisindi God asu Ape-ayu ranahambo aboed-ani mbisefimboane. Ai ahandi hipoambofe hohoanımo afindi rani-süngunambo sihefimbo yangiri niñgo hohoanımo masemuni. Sisasimbo yifihündi botımariri, ranımbö-hündambo-anımbö sihiri amboani randıhu tükündahumboyefi sefi hohumboanefi asu sihiri ranahambo himboayefi. ⁴Asu sihiri ahandi nımor-aneıfi, ranımbö-hündambo-anımbö God ai yangiri niñgombo hohoanımo eñgoro ra ndemunımbui sihiri ranahambo amboa himboayefi. Rani-moatükuni ra sürühoeimbi hamındıyo hayamboane ŋgiri sümbondo asu moendındo. Muñgu moatükuni ra God ai sihefimbohünda sünambe kikihiramündü nımarümbö-wambo. ⁵Se ahambo anıhondümbö-rihori arihündi, ranımböane asu ai siheimbo ahandi ŋginındınambo güre hibadandüra ŋgombo asu bidıfıranambo si tükündıfemboe. Ra-sımböan-anımbö ai siheimbo aboedambofe-ndürimboayu ra weindahi-ndıfemboe. ⁶⁻⁷Ranahambo hihifi-hihifiyeihaneisi, ŋga asu se hapondani akidou hiniñgife

mamikarambo tinjirifo siheimbo sowahi tüküfehane. Ijga rani tinjirifo moatükuninambo God ai sihei anihondümböfe hohoanimo ranahambo refe hoeifendürimbo yahumboani, gor haiambe mandu hoeiarundi nou. Gor ai hepünimbü moatükun-ane, ijga ai moendindimboe. Ijga sihei anihondümböfe hohoanimo gorimbo ijgasündeamboane. Ranimboane asu süngunambo Sisas Krai ai weindahi tüküfiyu-ambe-animbo God ai siheimboya aboed-anei mbüsündürühi himboamupuimbo-randeimbi dagadürani asu se ndürümbi hamindi-ndeimboyei. ⁸Asu se moai awi ahambo hoeirihorühi-yeipoani, ijga se ahambo afindi hohoanimoyahundo arihündi. Hapondani ana ahambo se hoeirihorühi-yeipoani, ijga asu se ahambo ngusüfo parihori arihündi. Ndani hihifi-hihifi ndanana hifi ndanihündambo-yopoani, ijga nüngundihi ranahambo hoafindefi sefi, ijga wagabeahindi moatükun-ane. ⁹Se Godimbo anihondümbö-arihori ranimboane asu ai sihei yanggiri niijgombo aboedambo-reandüri arandi ranahambo se hihifi-hihifaye.

¹⁰God ai nindou aboedambo-fembo horombo ahandi hoafi hoafiyomorundeimbi aiyomo wudipoaporu türüfoaru marundi. Ai God siheimbo aboedambo-ndearümbui ranahambo hoafimemo. ¹¹Kraisindi Yifiafi ai ahamundi fiambe nimarimboyo horombo boatei yahoya, “Süngunambo Krai ai tinjirifo hohoanimo ndemündü mbundambo asu ndüri adükarümbi-ndümbui,” mehopuri. Raniyomo ai rani-moatükuni ra nini-simboani nüngu-nahurai tükümandife yahomo houmbo ranahambo tümaru hoanigomo. ¹²God ai ahamumbo nafuimepuri, ijga asu ahandi aboedambofe-munimbo hohoanimo ra ahamundi fimbo fehefepurimbo-yopoani, ijga hoafi ra siheimbo farihefe-ndürimbo-hündamboane. Ijga aboedi hoafi ra hoafi sowandümo homo-rundeimbi ai haponda siheimbo masabundüri ranahamboane hoafimemo. God ai sünambeahindi Yifiafi Aboedi koamarihenda kosowühiyo asu rani nginindinambo ai aboedi hoafi ra siheimbo hoafimemo. Rani-moatükuni ranahamboanemo sünambeahindi nendi ranai-amboani fifirindihi yahomo houmbo hohoanimoemo.

God ai sihefimbo sürühehindeimbi mbinimboei yahumboani

¹³Ranimboane haponda se diboado-ndühümündi nimandei. Ranimbo Sisas ai süngunambo weindahi tüküfihumbo rani-simboani God ai aboedambofe-ndürimbo ranahambo se muŋguambo anihondümbö-ndihindühi himbondei. ¹⁴Dibafi hoafi himboriyeimbi nimori nahurai Godindi hoafi himborindei. Horombo ahandi-mayo hohoanimo ra sihei fikimi yanggorikoate-yoambe wamboyei asu se sihei ngusüfoambe hohoanimo moaruwai tüküfe-randeimbi hohoanimo ra süngurihi-marihündi. Ijga awi hapondan-ana rani hohoanimo ra se süngundihi-mboyei. ¹⁵Ijga se aboedi sürühehindeimbi hamindindei, God

siheimbo diboni-mayundüri ranai aboedi sürühoeimbi hamindayu nou.

¹⁶Sapo Godindi hoafi hoafiyohü yahoya,

“Roana sürühoeimbi hamindi hond-anahi ranimbo asu se
sürüheindeimbi hamindei,”

Wok Pris 11:44-45

meho.

¹⁷Asu Ape ai mami hohoanimo süngu-ane mamami nindou yiboboreamuni arandi. Asu se ahambo Ape seihü didibafiyahindo arihündi ana, asu se ndifo nindou hifi ndanihü niboadei-ambe Godimbo hohoanimo-ndahündo sisiri-sisirindahindühi hibadihümbo hahabodei.

¹⁸Horombo sihei amoayei-mayo ndorihefekoate hohoanimo rani-süngu mahahabodei-anei. Nga hapondan-ana siheimbo ranambehindi aboedambo-mareandüri. Nga se fifirihindi, God ai moai awarihefimbi moatükuni gor asu sirfa nahurai raninambo aboedambo-reandüri, nga wani. ¹⁹Nga ai Kraisindi hori aboedi ngasündeandeimbi ranamboyu aboedambo-mareandüri. Kraisi aiana hohoanimo moaruwai-koateimbi sipsip nimori nini moaruwai moatükuni nimarikoate aboedi hamindayo nahurai-ani.^a ²⁰God ai hifi nda nafi-koate-yuambe boateiyu ai Kraisimbo diboniyu hiniñgimariri siheimbo yifimbohünda. Nga ho-hombo hapo bidifirani-mboyu-ambe siheimbo farihefe-ndirimbohünda ranai weindahi hifi ndanihü tüküme fiyu. ²¹Ahambo ranimbo-hündamboanei Godimbo anihondümbo-arihori. God ai Sisas ranahambo yifihündi botiriri haya bogorimboriri hiniñgimariri. Ranimboanei se Godimbo anihondümbo-rihorühi himboayei.

Sihiri wandafindambo ngusüfo pefimboane

²²Seana Godindi hoafi hondü rani hohoanimo süngurihindühi ranimboanei asu sihei ngusüfoambe hohoanimo aboedi mbumundi ranai tüküme feyondüri. Ranimbo-animbo se wandafi mamimbo anihondümbo hondü ngusüfo pandihindüri. Rani hohoanimo rananimbo se kikihi-safindühümüdi nimboeimbo sihei ngusüfoambe sürühoeimbi hohoanimo ranambo afindi simbori ngusüfo pefirindei. ²³Godindi hoafi sesi hoari aboedi nahurai-ane, nga se raninambo simbori yanggiri niñgombo tükümehindi. Hoari ra yifimbo nimindihiyopoani, nga yanggiri niñgombo nimindühane. Hoari ra Godindi hoaf-ane, nga ai yanggiri gedühi niñgo ngomboe. ²⁴⁻²⁵Yini, nga Godindi hoafi hoafiyowohü yahoya,

‘Nindou muñguambo aiana nenewohi nahuraiyei hehimboanei,
asu ahei yihuru napo, muñguambo moatükuni ranana nenewohi
ahuri nahurai-anendüri.

^a 1:19 Sipsip yahurai hamindi horombo Sudahündi ai hifokoaru marundi ahei hohoanimo moaruwai gogori-hefembohünda.

Ranane nenewohi ranai yapatapariyo pütapiyohane,
 nga asu Adükarindi hoaf-ana koadürümbo-koadürümbo yare
 yanggoromboane,' *Aisaia 40:6-8*
 meho. Nga ndani hoafi ranana sapo siheimbo aboedi hoafi
 hoafimemondüri ranane.

Adükari ana nimoei aboedi yangiri niŋgoweimbi engoro nahurai-ani

2 ¹Ranimboane asu hapo-ana se mamikarambo moaruwai
 hohoanimo, munguambo tikai hoafi, yimbu hohoanimo
 süngufe ho, nindou ngörümbo moaruwai hohoanimo asu ngörümbo
 munguambo daboarani moaruwai hoafi hohoanimo ranamboani se
 moani hiniŋgindihindi. ²Se simbori tükümehindi ranane asu se Yifiafi
 Aboedindi-mayo hoafi sürühoeimbi ranahambo wembombondei,
 nimori warihündi titi simindimbo rawehindi nou. Ranimbo-animbo
 hoafi rani nginindinambo sihei Godimbo süngufe hohoanimo ra nimori
 horarihindi noundowani, aboedambo-ndearümbui. ³Nga asu Godindi
 hoafi ai yahoya, 'Se Adükarindi hohoanimo yarihi hoeirihinda-mayoa
 aparümb-ane asei,' meho.

⁴Adükari aiana yangiri niŋgombo worimbombo kambohoani
 nahurai-ani. Ahambo nindou ai moaruwai-ani sei hehi worimbombo
 kambohoani moaruwai asihindi nou yarihori masihori, nga God
 ai ahambo aboedi hamind-ani yahuhaya hoeirirühi maserümündu.
 Ranimayu ranahambo sowana se sühüsi arihündi. ⁵Se-amboani yangiri
 worimbo kambohoani nimi nahurai-anei, nga God ai sihei-mayo fi
 kambohoani nimi nahurai ranambo didibafife wori ra mamambe-
 fendüri worimbombohündambo yahumboani hohoanimoayu. Wori
 ranambe se Godimbo sihehi-rihündeimbi sürühehindeimbi mbumundi
 hondü animboei. Asu Yifiafi Aboedindi süngu sihei fimbo Godimbo
 sihefe moatükuni nahurai ndahündomboyeyi Sudahündi sihefembo sipsip
 hifikoaru ahambo sihou-arundi nou. Kraisindi sünguyo God ai sihefe
 hohoanimo ra yifirayu. ⁶Krais ranahambo Godindi hoafi hoafiyowohü
 yahoya,

"E, hoeirihi, ro aboedi hamindi wori kambohoani

Saion ngoafihü kamafoariheandi.

Nga nindou düdi ai kambohoani ranahambo anihondümbo-ariri ana,
 ai ngiri ngusüfo nimbidei," *Aisaia 28:16*

meho. ⁷Ranimboane nindou se Adükarimbo anihondümbo-rihoreimbi
 sihei hohoanimoambe ai hepünifeimbi moatükuni hamind-ani. Nga
 nindou ai ahambo anihondümbofe-koateyeimbi ranaheimbo Godindi
 hoafi ra yare hoafiyowohü yahoya,

'Sapo nindou worimboru-rundeimbi kambohoani hoeirunda mayoa
 masihoundi

ranana aboedi hamindi hond-ane,' *Buk Song 118:22*
 meho. ⁸Asu ŋgorü bidifirani Godindi hoafi hoafiyowohü yahoya,
 'Kambohoani rananimbo nindou ranaheimbo bendeandürani
 ai bübürindeihi pindeimboyei,' *Aisaia 8:14*
 meho. Ai Godindi hoafi süngufekoate-yei arihündi, ŋga ranimboyei ai
 bürühümündi mahei God horombo hohoanimomayu süngu.

⁹Ŋga siheimbo ana God ai dibonimendüra se ahandi mamisir-anei
 asu God adükari bogorimbo sesi sihehi-rihündeimbi animboei. Asu
 se sürühehindeimb-anei asu ahandi yanggiri nend-anei. Se nindou
 himboahü Adükari ai aboedi hamindi moatükuni ratüpuriyu arandi
 ranimbo wataporimbo-mbirihündamboane yahuhaya diboniyu
 hiniŋgi-mareandüri. Aiyu siheimbo hoafiyuhü yahuya, se nimbi nimaro-
 ambeahindi hiniŋgirihi hehi wandi si aboedi safi niŋgowani tüküyahi
 sinei, mehu. ¹⁰Horombo se Godindi nindou-yeipoani, ŋga hapondani ana
 se Godindi nindou tüküyahimboanei animboei. Horombo-ana God ai
 moai siheimbo hipoambo-reandüri randi, ŋga hapondan-ana ai siheimbo
 hipoambo-reandürimboani.

¹¹Wandafi mamü, seana nindou ŋgorü ŋgoafihündiyei hehimbo, asu
 hei hifi ndanihü buriyei wakarihindi nahurai-anei. Ŋga sihei ŋgoafi
 hondü ana sünambe-ane anangondüri. Ranimbo-hündamboane ro
 siheimbo hoafehandüri nda: Hifi ndanihünda hohoanimo rani fikimi
 wakindahimboyei, ŋga ranahambo bündahindi. Ŋga hohoanimo ra
 nindou-yei fiambe yanggiri niŋgombo rani-babidi yifiariyei rihündühane.
¹²Ŋga seana nindou Godimbo anihondümböfo-koateyeimbi ranahei
 himboahü aboedi hohoanimo yanggiri süngundihindi. Rananimbo asu ai
 siheimboya, aiana moaruwai hohoanimo sünguri-hindürühanei mbisahi-
 ndüraniwani, asu ai sihei aboedi ratüpuri hohoanimo ranahambo
 ndandihhi hoeindi-hindaniwani God ai nindou yiboböfo si tükündifeyoani
 ai Godimbo aboed-ani mbiseimboyei.

Se bogori nindou-yomondi hoarehindei

¹³⁻¹⁴Adükariimbo-hündambo muŋguambo boboagori siheimbo
 hibadündürimbo aniŋgomo ahamundi hoarehi yanggiri nimboei. Gafman
 adükari bogori ai gafman nindou bodimondambo hiniŋgi-mareapurü. Ai
 niŋgombo nindou düdi ai moaruwai hohoanimoye ranaheimbo tinjirifo
 segodürimbohünda asu nindou ai aboedi hohoanimoye ranaheimbo
 aboed-anei hoafombohünda hiniŋgi-mareapur-anemo. ¹⁵Ŋga God ai
 siheimboya, se moani aboedi hohoanimo süngundühi ŋgeiani, asu
 se nindou ŋgusüfo-koate bidifiri ai siheimbo nine-hoafi moaruwai
 hoafinda-hündürani, ranaheimbo aboedi hohoanimo ranambo ahei
 yafambehü kikihindi-hümündihündüri. ¹⁶Se nindou ŋgor-ai siheimbo
 hifandiyondüri-koate nahurai nimboei. Ŋga se ŋgiri nindou ŋgor-ai

hifandiyomuni-koateanefi mbisei hehi moaruwai hohoanimondei. Ŋga seana Godindi moani ratūpuriyei-rihūndeimbi nahurai hamindi hond-animbo nimboei. ¹⁷Seana nindou muŋguambo ahinindahūndūri. Anihondūmbo-rihindeimbi ranaheimbo hohoanimo-ndahūndūri. Se Godimbo yihimbondihori asu gafmanindi adūkari bogorimbo ahinindahūndo.

**Sihiri Sisasindi hohoanimo yaŋgiri sūngundihundūhi
tiŋūmbi hohoanimondahumi-ndefimboane**

¹⁸Moani ratūpuriyei-rihūndeimbi, seana nindou ai siheimbo hifandarandūri ranahambo ahinindeihi ahandi hoarehindei. Nindou siheimbo aboed-anemo asu ŋginindi hoafikoate-yomo rundeimb-anemo ranahamumbo hoareihimbo yaŋgiriyo poani, ŋga ŋginindi hoafiyomorundeimbi, ranahamundi hoarehi amboani nimboei. ¹⁹Se Godimbo yaŋgiri hohoanimo-yahūndowohū heiani, asu nindou ai siheimbo tiŋūmbi hohoanimo ra moani sahūndūrani asu se rani hohoanimo ranahambo moan-ane sei hehi animboei ana, God ai ranahambo aboed-ane rananasi mbūsūmbui. ²⁰Ŋga se moaruwai hohoanimoyeiani, asu nindou ranai siheimbo rani-sūngumbo hariyahūndūrani, asu se ranahambo moan-ane aseī ana, asu ŋgorū nindou ai hohoanimo ranahambo ŋgiri aboed-ane mbūsu. Ŋga se aboedi hohoanimo rani-sūngu sūnguri-hindūhimbo heiani, asu nindou ranai siheimbo rani-sūngu hariyahū-ndūrani, asu se ranahambo moan-ane sei hehi animboei ana, God ai siheimbo hihifi-hihifindūmbui. ²¹Ŋga God ai siheimbo rani tiŋūmbi hohoanimo ndahūmūndi yahuhayamboyu kafaore hiniŋgi-mareandūri. Ranimboyu Krai amboa tiŋirifo masemūndu siheimbo farihefe-ndūrimbohūnda. Ranimboyu ai anūmi nahurai siheimboya ai-amboa yarihi hoeirihindūhi rani-sūngumbirihinda yahuhaya yare masihendi.

²²Ŋga ai moai nini-moatūkunimbo moaruwai hohoanimo ratūpuri ra sūngureandi asu nindou mami ai-amboani moai himboriyuwani tikai hoafi ahandi yahamo tūkūfeyo, ŋga wani. *Aisai 53:9*

²³Nindou ai ahambo moaruwaimbo-fimbo hoafi hoafimeyomondowa ranimbo ai moai ahamumbo simbori moaruwaimbo-fepuri hoafi hoafiyu. Nindou ai ahambo asūbusi afindi sabudowani ai moai simbori moaruwaimbo-ndiheapurimboyahi yahu, ŋga wani. God ai mbumundi yibobore-randeimbi-wamboane ranimboane asu Krai ai ahambo anihondūmbo-rirūhi ahandi fi Godindi warambe ninendimareandi.

²⁴Aiyu ahandihoari sihefi moaruwai hohoanimo ra ahandi finambore semūndū hu nimi keimbi karihe-ndeimbifihī yifimayu. Sihiri moaruwai hohoanimo ra hiniŋgife hefe, asu mbumundi hohoanimo rani yaŋgiri sūngufembohūnda ai yifimayu. Nindou ai ahandi fi ra moaruwaimbo-marundi, ŋga asu raniyo sihiri aboedi tūkūmehundi. ²⁵Ŋga horombo-yei

se sipsip moani mamikarihi buriyei wakimarihindi nahurai-maye, nga asu hapondan-ana se sipsip hifanda-randeimbi sowahi hihiriyahi ahei nahurai masinei.

Anihondümbö-rihindeimbi-yei hohoanimö

3 ¹⁻²Moani ratüpurিয়ে-rihündeimbi ai ahei hifandirandüri-randeimbindi hoarehi aniboadei nou nimorehi se-amboani sihei nindowenihi ranahamundi hoarehi nimboei. Rananimbo asu nindowenihi bidifiri Godindi hoafi süngufekoate-yomondeimbi ranai, nimorehi sihei Godimbo ahini hohoanimö asu mbumundi hohoanimö ra hoeindiwuri houmbo ai-amboani Godindi hoafi anihondümbö-ndümböemo. Se rani-moatükuni ranahambo hoafikoate-aye amboani, ai anihondümbö-ndümböemo sapo sihei hohoanimö aboedi yanggiri-wambo. ³Asu nimorehi se fi-hoeari sihei moanambuhü rani yanggiri aboedi yihurunambo yihuru-ndihümboyei, ro aboedi himbondefo mbisei hehi. Sapo se sihei mbirinaji didiboado-arihind-ane, misiñi yihuruaye-ane asu hoeari se ndorihoeimbi yihuruye arihündi ranane. Se ranimbo yanggiri hohoanimö-ndeimboyei. ⁴Ŋga sihei ŋgusüfoambe hohoanimö ranahambo-animbo randihi yihurundihündi. Rananimbo asu yihuru wagabe ragu amaro ranai ana ŋgiri awandihoayo. Rani hohoanimö ranana sapo didiboadofo hohoanimoyohü, himboari hoafendi niŋgombo ratüpurিয়ে hohoanimö-ane. Ŋga rani hohoanimö-ane Godindi himboahü aboedi hamindayo. ⁵Sapo horombo hondü Godimbo ŋgusüfo parihoreimbi nimorehi ai Godimbo anihondümbö-rihorühi hifandirihori marihündi ayei yahurai yarihi yihuruyeihü asu ahei nindowenihi-yomondi hoarehi manimboei. ⁶Mami yahurai Sara ai ahandi nindowenihi Abrahamimbo yanggiri sünguririhü nindou bogori yahondo marandi. Ŋga hapo-ana se aboedi hohoanimö ra süngurihindühi nini-moatükunimbo yihimbokoate-aye ana, se ahandi nimorehi nimori nahurai-ane.

⁷Mami, rani-süngumbo-animbo nindowenihi se-amboani sihamundi nimorehi rani-babidimbo niŋgombo ai ŋginindiyeipoani mbisimo houmbo ndondu hohoanimö-ndundüri. Se aheimbo ahinindimondüri, nga asu ai-amboani se-babidi God yanggiri koadürümbo niŋgombo hohoanimö semunimboayu ra ndahümündimboyei. Se rawarundi ana, ŋgiri nini-moatükuni se Godimbo didibafefundi ranahambo mbusümo kikindeandi.

Nindou bodomondambo aboedi hohoanimö-ndefimboane

⁸Haponda ro wandi hoafi moendindihea samboanahi. Muŋguambo se moani mami rani-süngufimbi hohoanimö yanggiri hohoanimönde asu simbori hohoanimurindei. Asu apodoho nahurai simbori ŋgusüfo pefirindeihü simbori hipoambo-firindei asu sihei fi hifinambo-ndihindi. ⁹Se nindou bodimondi ai siheimbo moaruwaimbo-ndihindürani, asu se

aheimbo hihindihi moaruwaimbo-ndihindürimboyei. Asu ai siheimbo hoafi moaruwai hoafinda-hündürani, se aheimbo hoafi moaruwai ra hihindihi hoafinda-hündürümboyei, nga wani. Nga ai siheimbo randihindürani ana, asu se Godimbo didibafi-ndahindo aheimbo aboedi-aboedifemböhünda, nga sapo God ai siheimboya mborai yahu aboedi-aboedifendürimbo kafaore hiniŋgi-mareandüri. ¹⁰Nga,

‘Nindou düdi ai hihifi-hihifyuhü
aboedi gedühi niŋgombo hohoanimonduhü ana,
asu ai moaruwai hoafi hohoanimo
asu tikai hoafi hohoanimo ra hiniŋgi-mbireand-amboane.

¹¹ Asu ai moaruwai hohoanimo ra hiniŋginde mbunda,
aboedi hohoanimo ra süngu-mbireand-amboane.

Ai nindou muŋgu-babidimbo aboedi-aboedife nimarimbohünda
tiŋirifoeyihi
mami rani hohoanimo yaŋgiri süngu-mbirihündamboane.’

Buk Song 34:12-16

¹²Nga Adükari aiana mbumundi nindou ranaheimbo, ahandi himboarina himboa-pareandürühi asu ahandi himbona ahei didibafife hoafi ra himboriyu arandi. Nga nindou ai moaruwai hohoanimoaye, Adükari ai ranaheimbo refepoani yahuenüŋumbo-wambo.

Sihiri aboedi hohoanimoayefi ranimbohünda tiŋirifo-ndefimboane

¹³Asu se aboedi hohoanimo ranahambo hüti-hütiyeihi süngurihi arihündi ana, siheimbo nindou didai moaruwai-moaruwaimbo-mandihindüra? ¹⁴Nga se aboedi mbumurihoeimbi hohoanimo ra süngurihü heiani, ranimbo-hündambo nindou ai siheimbo moaruwaimbo-fendürimboaye ana, asu se hihifi-hihifindei. Nga se aheimbo yihimboyopoani asu afindi hohoanimoyopoani. ¹⁵Nga sihei hohoanimo raninambo-animbo Kraisimbo ahinindeihi Adükarani mbisei hehi hohoanimo-ndahünda. Asu nindou düdi ai fifirife hoafimbo siheimbo düdundahindürühi, ‘Nimboe Kristen se ranahambo anihondümbö-rihindühi himboaye,’ mbisahündürani, asu se simbori aheimbo rani-moatükuni ranahambo diboadondihi hoafindahündüri. Nga asu se aheimbo aboedi hohoanimo-ndahündürühi hiniŋgirou-safi animbo hoafindahündüri. ¹⁶Sihei hohoanimo ra hütikoate Godindi himboahü aboedi yaŋgirimbeyo-wamboane. Rananimbo asu se Kraisimbo süngufe hohoanimo aboedi ra sünguarihindi ranimbo nindou ai siheimbo tirifoefe hoafi hoafindahündüri mbundihü asu randihi himbondei-aniwani ahei hoafi ranahambo amoaniŋgi-ndeimboyei. ¹⁷Aboedi hahabodiani ranahambo tiŋirifo tükefeyo ana, aboed-ane, God ai ranimbo yifiriyu. Nga asu moaruwai hohoanimo ra süngurihündani, tiŋirifo tükefeyo, ranane moaruwai safayo.

**Krais ai sihefimbo aboedambo-femunimbohünda
yifiyu mbura botimefiyu**

¹⁸Sihefimbo God sowanambo semindimuni hafombohündamboyu mbumundi hamindi-mayu ranai nindou moaruwai-maye ahei fondihumbo mamimbo yanggiri yifimayu. Nindou ahandi fi ra hifokoa-marurüyosi, nga asu God ai ahandi yifiafi ranahambo yanggiri botimariri. ¹⁹Rasimboani raniyu ai yifiafiyu haya hu yifiafi ngoafihü yifiafi karabusambe animboei ranaheimbo ahandi hoafi ra wataporimbo-mararü. ²⁰Yifiafi ranana sapo Noa ai sip nafirandambe asu God ai moani sisikoate nindoumbo hifanda nunguambe, nindou ranai Godindi hoafi süngufekoate-maye ahei yifiafimboyu hu wataporimbo-mararü. Nindou bidifiri 8 yanggiri sip ranambe hoenambo aboedambo-mehindi. ²¹Hoe ra hundürüyeimbi ranahambo sisam-ane asu raninambo se aboedamboyahi arihüendi. Hundürüyeimbi hoe ranana sihei fi afisaho ra popoaifoe-femboyopoani. Nga hundürüyeimbi hoe ranana se Godindi hoafi süngufembohünda ai-dibo hoafi femindi masihefeyo hoaf-ane. Sisas Krais ai yifihüendi botimefiyu raninamboyei se aboedamboyahi arihüendi. ²²Asu ai sünambe hafu Godindi warihondani bogorimbofi amaru. Ranane asu sünambeahindi nendi, ndüri adükarümbi, asu nginindi adükari hohoanimombü munguambo ranai ahandi hoarehi aningomo.

Moaruwai hohoanimo horombo süngumarihindi ra hiniñgindihindi

4 ¹Krais ai sihefimbohünda ahandi fiambe asübusi afindi masemüdu. Rani süngumbo-animbo se-amboani ai ramefiyu nou randihindan-animbo rani hohoanimo ranai siheimbo ngininda-mündürimboe. Nga nindou düdi ai Kraisimbohünda ahandi fiambe asübusi yahurai asemüdu ana, moaruwai hohoanimo ranahambo sünguarandi ranambe moai hu. ²Se hifi ndanihü fi-hoeari kapeihü nimboei-ambe sihei horimbodidi hohoanimo süngufe-poani, nga God yifirayu ra süngundihindi. ³Horombo se ndeara afindimbo ndifo nindou ai Godimbo anihondümbofe-koateyeimbi ahei hohoanimo rani-süngumarihü hei-ane. Sapo se ndani-moatükuni ndaniyo süngumarihüendi: Nimorehi sisihimo hohoanimo, nindowenihi birabireimbi hohoanimo, moaruwai moatükuni ranahambo ngusüfo pefhümbö hohoanife hohoanimo, bia simindi hefe mamikari hohoanimo, afindi sesesimbo sihi moaruwai hamindi hohoanimo, asu bia simindi moaruwai hohoanimo patimbo ho hohoanimo asu sisami god tikaimbo didibafife amoaningimbo hohoanimo rani hohoanimo ra horombo se süngurühü marihüendi. ⁴Nga haponda anihondümbofe-koate nindou ranai ai-babidi se hokoate-yeihi, moaruwai hamindi hondü hohoanimo megoro ra süngufekoate-yeiani, asu ai ranahambo ndarihi hoeirihinda mayoa, siheimbo tirifoarihi

hoafehündüri. ⁵Ŋga süngunambo-animbo sapo God ranahandi himboahü ai moaruwai moatükuni ratüpurimaye ra diboadondihi hoafi-mbeyahundo-wamboane. God ranai ana ai-ani nindou yanggiri nimboeimb-anei asu yifiyeimb-anei ahei hoafi ra himborimbohünda himboayu. ⁶Ranimboane asu aboedi hoafi ra yifiyeimbi aheimbo bokarihéfemboane. Ai yifimaye nindou moaruwai hohoanimoaye ra yifiyei arihündi nou ahei moaruwai hohoanimo rani-süngumbo. Ŋga aboedi hoafi ranaheimbo bokari-hefemboane ai yifiafi ningombo yanggiri koadürümbo ningombohünda God rawefiyu nou.

⁷Muŋgumbo moatükuni muŋgumbo-ayo rani si ra ndeara akim-ane. Ranimboane asu se sihei fi ra siheihoari hibadihümbo, nondihi hohoanimondei kikihindi-hindühimbo Godimbo didibafi-ndahindo. ⁸Anihondümbo-rihindeimbi siheihoari simbori ŋgusüfo pefirindeihi, rani hohoanimo aboedi se moani ŋginindi kikihi-safindihümündi. Rananimbo nindou ai ŋgorümbo ŋgusüfo parareandi ana, ahandi moaruwai hohoanimo ranahambo amboawi mbüsümbui. ⁹Nindou ai sihei worina ŋgeiani, aboedi wataporimbo-ndihündürühi, moani sisikoate sesi moatükuniyo, fondiyo, ra simbori seirüdei. ¹⁰God ai siheimbo ra sihafi warihü rani-moatükuni wudimbeyo-wamboane yahuhaya masihend-ane. God ai siheimbo moani hipoambo-reandürühi mamami rani-poani rani-poani ratüपुरi yimumareandüri se nindou bidifiri babidi simbori fehefirindei yahumbo. Sapo nindou mami ŋgoründi ratüपुरiyuani, ra ndore hifandarandi yahurai hamind-animbo randihindi. ¹¹Nindou ŋgorü ai bokarihahi arandi ana, ai God hoafimayu nahurai bokari-mbirihend-amboane. Nindou ŋgorü ai bidifirambo farihendüri arandi sapo God ai rani ŋginindi masagado raninambo-animbo bidifirambo mbifarihendür-amboane. Rananimbo Sisas Kraisindi wari-süngu asu Godimbo adükar-ani mbiseimboyei. Koadürü-koadürümbo God ai ndüreimbi asu ŋginindeimb-ani. Ŋga anihondü-ane.

Kristeni-yafe asübusi semindi hohoanimo

¹²Wandafi mami, gor refe hoeifembohünda hai-ambe mandu hoeiarundi nou, siheimbo sowahi asübusi afindi tükefeyo ranahambo se hepüninda-himboyei. Se ranahamboya rani-poanimbo moatükun-ane tükefeyo mbisei hehimbo hepüninda-himboyei. ¹³Krais ai asübusi masemündu, ŋga se-amboa ai-babidimbo masahümündi asu ranambo se hihifi-hihifindei. Rananimbo asu sünguna ahandi ŋginindi moatükuni weindahi tüküfeyo-ambe sihei ŋgusüfoambe hihifi-hihifi afindi tükündifemboe. ¹⁴Kraisimbohündambo wambo se nindou amuri ai siheimbo nine hoafi moaruwai hoafehündüri ranimbo hihifi-hihifindei. Ŋga sapo sihei fiambe Godindi-mayo hepünifeimbi Yifiafi amaro ranimbo-hünda. ¹⁵Hifokoefembo hohoanimo, hümbuhüni hohoanimo,

moaruwai hohoanimo ratüpuri, ŋgoründi ratüpuri sehe-fehefe hohoanimo, ranimbo-hündambo asübusi asahümündi ana, ra moaruwai-ane. ¹⁶Ŋga asu se Kristen-aye ranimbohünda asübusümbi moatüküni ra siheimbo sowahi tükündifeyoani, ranahambo amoaniŋgi-ndeimboyei, ŋga se Godimbo hihifindihori sapo se Kristen ndürimb-aneimbohünda. ¹⁷Ŋga God ai ahandi siri yibobofemboayu rani si ra ndeara tüküfemboane. Asu ai ahandi siri siheimbo boatei yiboboareandüri ana, asu nindou Godindi-mayo aboedi hoafi anihondümbofe-koate-maye ranaheimbo tiŋirifo afindi safi tükündifemboe. ¹⁸Ŋga ranimbo Godindi hoafi yare hoafiyowohü yahoya,

‘Nindou sürühehindeimbi ai aboedambofe ra tiŋümbayo ana, asu nindou Godimbo hohoanimokoate asu moaruwai hohoanimombo süngurihindeimbi ra nüŋgumandahia?’

Sindaun 11:31

meho.

¹⁹Ranimbo-hündamboane asu God ai ahandi hohoanimonambo nindou bidifiri ai tiŋirifombü hohoanimo asahümündi ana, nindou ranai moani aboedi mbumündi yangiri ŋgehümbu asu ahei fi ra God nafira-randeimbi ahambo yangirindahüdo. Nine ai horombo hoafiyu masihendi ra randeambui.

Hifandirundeimbi seana Godindi sipsip ra hibadündüri

5 ¹Ranimboanahi haponda ro sihei hifandiru-rundeimbi ahamumbo hoafindahapuri samboanahi. Ro-amboani hifandirihi-rihandeimb-anahi. Ro wandi himboari-namboyo Sisasimbo hoeirihina ai asübusi ra masemündu. Ŋgiri amitata God ai Krai adükari hamind-ani weindahi nafuindu, ŋga ro-amboa ai-dibo aboedi nimboamboyahi. ²God ai nindou sihamundi warihümareandüri ranaheimbo ndondu hibadündüri. Sapo sipsip hifandi-randeimbi nindou sipsip hifandarandüri nou, sihamundihoari hohoanimondimo houmbu randundi God ai yifirayu nou. Nindou ŋgorü ai sihamumbo hüti-hüti nou reandürimbo-yupoani. Asu se kaki semindimbo ratüpurihümbu hohoanimo-ndimboemo, ŋga sihamundi hohoanimonambo fandihaundüri. ³Asu se nindou God ai sihamundi wariwami hiniŋgimarearu ranaheimbo ŋginindi hibadu-ndürimboemo, ŋga wani. Se aboedi ratüpuri yangiri animbo ranaheimbo nafuindi-mondürani ai rani-süngu-mbirihind-amboane. ⁴Ranimbo asu sipsip hifandira-randeimbi hondü Krai ai weindahi tükündüfilhi rani-simboani se ramarundi ranimbohünda aboedi hamindi koadürümbu-koadürümbu niŋgombo takini ndowandümbuemo.

⁵Rani süngumbo-animbo asu akohoandi nindou se boagiri nindou-yomondi hoarehi niŋgomo. Ranimbo muŋguambo se siheihoari fi hifinambofe hefe wandafi mamimbo fandihehindüri. Sapo,

‘God aiana nindou ahei fimbo boriyeiani,
 ranaheimbo hifinambo-reandürühani,
 nga asu nindou didiyei ai aheihuari fi hifinambo-rihindeimbi
 aheimbo ana didiboado-reandürühani.’ *Sindaun 3:34*

⁶Se siheihuari hifinambondihi hehi Godindi nginindi hamindi wari hoarehi ranihü nimboei. Rananimbo asu ai ahandihuari nini-simboaniyu hohoanimoayu rani-simboani siheimbo ndürimbanei mbüsümbui. ⁷God ai siheimbo afindi hohoanimo-yundürühani, nga se sihei ngusüfoambe afindi hohoanimo amarondüri ra ahandi warihü digehindi.

⁸Se hohoanimondei kikihindihindühi ndondihi hibadihündi. Nga Satan ai sihei hürütimb-ani asu siheimbo moaruwaimbo-fendürimbo yahumboani amoasiri ai ninihondi mbüfe sesimbo yaho haya hoahoango wakareandi nou. ⁹Se anihondümböfe hohoanimo aboedi rani yangiri kikihindü-hümündi nimboeimbo-animbo asu Satan gündihorühi raguanambo-ndihorühi moani nginindi hamindi nimboei. Se randihi fifirindihindühi hohoanimondei, sihei wandafi mami muṅguambo hifi ranihü amarei ai-amboani se tiṅirifo asahümündi nou yarihi sahümündihanei.

¹⁰Nga God ai nindou hipoambofe hohoanimo ra nimindihani. Aiyu se Krais-babidi niṅgombo ahandi nginindi si aboedi koadürümbo niṅgoweimbi ra semindimbohünda diboniyu hiniṅgi-mareandüri. Asu se moani bodifombo nindou-yafe tiṅirifo ra ndahümündi mbundühü asu süṅgunambo-animbo asükaindu ai ahandihuari siheimbo wudiwudi-ndeandürühi nginamündündüra nginindi nimboemboei. ¹¹Ahambo sowahi ana muṅguambo nginindi ra koadürümbo-koadürümbo mbeṅgori. Nga anihond-ane.

¹²Pas nda Sairas ai farihendiri hayambo sürü papimara-ndamboanahi hoafiyahi, nga wandafi nda ro anihondümbo-rihinimboanahi. Asu hoafi pas ndanambe ra Godindi moani hipoambofe hohoanimo hondü ranahambo anihondümbo hoafimbohünda sürü paparihandi. Nga moani hipoambofe ranahambo ndondihi kikihindi-hümündi nimboei.

¹³Anihondümbo-rihindeimbi nindou Babiron^b ngoafihündi sapo God ai ahandi hoafi süṅgufembohünda se-babidi hiniṅgimarearü ai-amboani siheimbo hihifarihündüri. Raniyu asu wandi nimori Mak amboani siheimbo hihifarandüri. ¹⁴Kristeni-yafe hohoanimonambo se simbori wakikihürindei ndühündi.

Muṅgumbo se Krais-babidi nimboeimbo sihei ngusüfoambe afurifimbi hohoanimo mbimarind-amboane.

^b 5:13 Nda kafoefe hoaf-ane, nga ahandi nimindi moai fifirihundi. Nindou bidifiri hohoanimoyeihiya, Rom-ane asei, nga bidifiri hohoanimoyeihiya muṅguambo Kristen ai ahei hifi hiniṅgirihi hehi nimboei wakarihindi horimbo Suda ai Babiron ngoafihü asu hifihü mamarei nou, asei.